

Egy lodzi anya jelentkezett a bukovinai cigánytáborban megtalált zsidógyermekért

1920-ban egy lengyelországi fürdőhelyről rabolták el a kislányt

(Csernovitz, szeptember 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet részletesen beszámolt arról a különös gyermekrablásról, amely betek óta izgalomban tartja Bukovina és a regát zsidó lakosságát. Az egyik bukovinai község mellett már régebben tanyát ütött egy cigánykaraván és a község zsidó lakosai tudvalegőleg figyelmesek lettek arra, hogy a táborban, a cigányok között, egy kislány tartózkodik, aki *jiddisül* beszél. A csernovitzi Zsidó Nemzeti Szövetség, az ottani rendőrséggel karöltve, nyomozást indított ebben az ügyben, anélkül azonban, hogy a legutóbbi napokig eredményt tudott volna elérni.

Ma váratlanul egy levél érkezett a lengyelországi Lodz városból a csernovitzi Zsidó Nemzeti Szövetséghez és ebben egy ottani zsidó asszony H. Szternfeld, jelentkezik mint anya, a cigánytáborban talált gyermekért. A levélíró azt hozza fel bizonyításként, hogy 1920-ban egy Lublin mellett fekvő kis fürdőhelyen Sieradzban nyaralt együtt

hatéves cigányképi, feketeheajú leánykájával, *Estu-szával*, akit még a nyaralás ideje alatt, a fürdő melletti toborzó cigánykaraván elrabolt. Ez a karaván onnan Románia felé vonult. Az asszony annak idején tűzétette egész Lengyelországot és Romániát, de nem tudott a gyermek nyomára akadni. A csernovitzi „Ostjüdische Zeitung”, amely a talált gyermek ügyében több cikket közölt már, véletlenül eljutott Lodzba és a gyermekétvesztett anya kezébe került, aki most nagy pénzüsszeget ajánl fel a nyomozás továbbfolytatására, mert az a gyanúja, hogy a Csernovitz mellett megtalált kislány az ő gyermeke. Ezt valószínűvé teszi az a körülmény is, hogy a lodzi asszony kislánya 1920-ban, amikor elrabolták, hatéves volt, a most megtalált gyermek pedig éppen tizenegy éves.

Lapzártakor értesülünk, hogy a lodzi levél alapján megindított újabb nyomozás szerint a cigánykaraván ezeltől öt évvel Lublin környékén táborozott.

Egy cionista újságíró közvetíti a békét a druzok és a franciák között

A felkelők Palesztinához akarják csatoltatni Dzsebel-Druz

Az Uj Kelet több ízben közölte dr. Wolfgang Weisnek, a Palesztinában élő kiváló cionista újságírónak cikkeket, amelyeket a különböző arab udvaroknál történt látogatásairól írt a világsajtóba. Weisl cikkei mindenkor ese mény számba mennek, sőt bizonyos diplomáciai jelentőséggel is bírnak. Weisl volt az, aki Husszein hedzsasi exkirály legfőbb érvét, az angol kormány által hozzáintézett állítólagos ígérvélelet leleplezte és rombadöntötte. Ez a kitűnő újságíró most a druz felkelők fejedelméhez Hamad emirhez látogatott el, aki előtt, a franciák és a békésebb hangulatú druzok felkérésére, ebben a pillanatban a békét közvetíti. Weisl az alábbi rendkívül érdekes cikkben írja le audienciáját a druz emir udvarában:

Jeruzsálem, augusztus 26.

A druzok uralkodócsaládja, az Atras dinasztia, a Hauran-hegység legmagasabb pontján, Aerehben, egy hatalmas kőpalotában székel. Ezt a palotát, amely teljesen várszerűen néz ki, Izmael pasa építtette a múlt század hatvanas éveiben, amikor Libanonból a déli Hauranba vonult vissza. Ezt a területet most Dzsebel Druznak nevezik, a druz uralkodó család feje pedig Emirnek szólítja magát. A vár falai fekete bazaltból vannak és olyan erősek, hogy a legerősebb tüzelésnek is ellentállnak. Egy keskeny út, amelyen az automobil is alig fér el, vezet a vár udvarára és az utnak éles kanyarulata van, hogy az esetleges betöréseknél az ellenség annál nehezebben juthasson be. Az udvar maga kőlapokkal van kirakva és hátrafelé, apró kapukon keresztül, újabb és újabb udvarok következnek. Az első udvarból néhány lépcső egy magas terraszra vezet fel, amelyből a fogadóterem nyílik.

Eppen alkalmas pillanatban érkeztem Aerehbe. Egyidejűleg két automobil futott be a francia frontról, amelyek egyikében a libanoni druzok küldötte, Abdallah Najjar, Dzsebel Druz közoktatásiügyi főnöke, másikában Chidiac Jozephe, a dzsebel-druzi francia Tanács titkára és a francia főparancsnok bizalmi embere ült, akik azért jöttek Aerehbe, hogy a háborúnak valahogyan véget vessenek.

„Milyen boldog vagyok, hogy Önt itt láthatom!”

A druz delegátus egy finom, okos, képzett ember észrevett és azonnal hozzám fordult:

— Mily boldog vagyok, hogy Önt itt láthatom. Ön talán segíthetne nekem, hogy honfitársaimat belátásra bírjam és békére kényszerítem.

Az egyetlen európai, sőt az egyetlen semleges ember voltam ebben a pillanatban a druzok földjén. És éppen ezért mind a két parlament azonnal elhalmozott a legkülönbözőbb információkkal. Azt remélték, hogy az én befolyásom alkalmas lesz a druz fejedelem kien-gesztelésére.

Egészen fantasztikus helyzetben éreztem magamat. Még alig néhány órája, hogy az or-

szág határán átléptem és igazán nem sejtettem, hogy valaki is ismer itt engem. És most egyszerre baloldalon ül az Atras-dinasztia Emirje, velem szemben pedig a két parlament, akik szöszlőiknek akarnak megnyerni. Teljesen semleges embernek tartottak — hogysis ne! Különböben nem cikkáznék autómossal a legkülönbözőbb fejedelmi udvarokhoz, ma a hedzsasi kalifához, holnap a haurani emirhez — és biztosra vették, hogy nekem feltétlenül sikerülni fog az, ami nekik eddig nem sikerült: meggyőzni a druzokat arról, milyen előnyös volna rájuk nézve, ha a francia békefeltételeket elfogadják és milyen káros volna, ha tovább harcolnának Franciaország ellen.

„Mi nem vagyunk európai állam!”

A francia békefeltételek iránt kezdtem érdeklődni.

— Öt ezer aranyfont jóvátétel — mondotta Najjar — kártérítés azoknak a keresztényeknek és kereskedőknek, akiket Dzsebel Druzban kifosztottak, ezenkívül az összes szákmányolt fegyverek kiszolgáltatása.

Önkénytelenül is meglepődtem: Öt ezer font jóvátétel? De hiszen ez semmiség, csak forma-ság! És azonnal Hamad emirhez fordultam:

— Franciaország tényleg nem kér többet ötezer fontnál?

Az emir megerősítette:

— Természetesen ez nem sok. De nálunk *becsületről* van szó. Egyáltalában milyen jöng követel tőlünk Franciaország kártérítést? Hiszen mi vertük meg a franciákat, ezenfelül pedig nekünk kell gondoskodnunk az elpusztított falvak újjáépítéséről, tulajdonképpen tehát nekünk volna jöng a kártérítésre. De mi nem vagyunk európai állam, békét kötünk anélkül, hogy pénzt kérjünk. De tőlünk se kérjenek.

Ránéztem az emirre, vajjon komolyan beszél-e. Az egyik parlament szomorúan intett:

— Ezek az emberek borzasztó makacsok. A jóvátétel ügyében még csak engednének, de a fegyvereket semmiképpen nem akarják visszaadni.

— Mit követelnek tulajdonképpen a druzok a franciáktól? — kérdeztem. És milyen feltételek között kötnének békét?

A druzok békefeltételei

— Egy egész sor követelést állítottak fel. Mindenekelőtt általános bocsánatot követelnek, a fegyvereket meg akarják tartani, követelik Dzsebel druz teljes autonómiáját, druz kormányzót és kormányzótanácsot és a francia tanács hatáskörének megszorítását.

— És mit szólnak ehhez a franciák?

— A franciák hajlandók engedni az összes pontokban, feltéve, hogy a druzok is elfogadják a francia követeléseket.

— Hogyan, a franciák teljesítik a druzok összes követeléseit, ellenszolgáltatásul pedig csak néhány formáságot kérnek és a druzok vonakodnak ebbe belemenni?! A druzok, egy alig ötvenezer lelket számláló nép, háborút akarnak folytatni? Hát megőrültek ezek az emberek?

Közben lopva a fiatalemberre tekintek vizsgálom mélyenfekvő szeméit, sasorrát és fekete szakállát. Teljesen józannak és elhatározottan néz ki. Kétségtelen, hogy nem művelt ember, de bizonyára tisztában van Franciaország hatalmával. Feltétlenül kell valami más okának lennie, amiért a francia ajánlatot vizsgantassítja. Ezt sugva közöltem is Najjarral.

— Onnek igaza van — sugta vissza Najjar. — Ez azért történik, mert a druzok azt hiszik, hogy Anglia közbelép érdekében? Ön hisz ebben?

Az angolok közbelépését várják

Már régebben hallottam a druzok angolbarát magatartásáról. 1860 óta, amikor Franciaország átvette a patronátust a Libanonban élő maroniták fölött, Anglia állandóan érezeti jóindulatát a druzokkal szemben. Ezt tudtam, Ezenkívül pedig rögtön, mielőtt ideérkeztem, az Atras dinasztia egyik hercege félrevont az egyik sarokba és a legnagyobb titokzatossággal azt kérdezte: — Lehetségesnek tartja-e ön, hogy mi keresztül tudjuk vinni azt, hogy Dzsebel Druz Palesztinához csatolják? Hogy, mint Transzjordánia, mi is angol mandátum alá kerüljünk?

Tudtam tehát ezekről az angol tendenciákról és azt is tudtam, hogy az egyik druz pasa (Szultán pasa) az angolok szolgálatában áll és készíti elő az utat a mandátumváltásra. De mégis megdöbbentem azon a szörnyű vakságon, amivel ezek a keleti emberek politikát csinálnak. Ha a párisi, vagy berlini jobboldali sajtó hatalmas konfliktusokká fúj fel egy-egy angol-francia véleménykülönbséget — az ő helyzetükben ez érthető és megbocsátható. Az újságok ugyanis éppen olyan jól tudják, mint olvasóik, hogy ezekből a konfliktusokból egy sem igaz, mert a lausannei békekötés óta *Elő-ázsiaiban kéz a kézben halad az angol és a francia gyarmatpolitika*. Annál jobban fellájit most, hogy látom, milyen számátságokba viszi bele Európa sovíniszta sajtója ezt az egyébként pompás druz népet.

„Segítsen!”

Najjar szóról-szóra lefordította szavaimat az emirnek, aki figyelmesen meghallgatta anélkül, hogy válaszolt volna. Majd Najjar megint a fülemhez hajolt és azt sugta:

— Ugyanezt mondtam én is Szultán pasának. Azt mondtam neki: „Csak abban az esetben van jogod visszautasítani a francia békeajánlatot, ha biztos garanciáid vannak arra nézve, hogy Anglia segíteni fog.”

— És mit válaszolt a pasa? — kérdeztem.

— Holnap haditanács van Meidelenben. Az összes sejkék és bégek ott lesznek. Megtesszük az utolsó kísérletet. Elvisszük valamennyiüket Szultán pasa táborába. Az emir is velünk jön. Az istenért, segítsen ön is nekünk! Mondja meg ön is a druzoknak, hogy tulságosan gyengék ahhoz, hogy Franciaország ellen háborút folytassanak. Segítsen!

— Örültség! — fordultam újból Najjarhoz. — Örültség azt hinni, hogy Angliának más érdeke volna, minthogy ezt a felkelést elfojtsák és ezzel egy időre ismét kedvét szegjék a keleti népeknek, hogy Európa ellen lázadjanak.

A király asztalánál

Ezalatt felszolgálták a vacsorát. Az emir először engem ültetett asztalhoz, utánam a két béke delegátus következett, majd két három Atras-herceg, végül egy francia repülőbiztós és néhány más francia fogoly, akik az egész idő alatt egy diványon ültek a teremben. Egyszerre csak tíz személy foglalhatott helyet a kis asztal körül, amelyen négy-öt hatalmas tál állott, tele rizzsel. A négy falnál azonban még körülbelül hatvan druz várakozott, (patronátuskával a derekukon, fegyverrel a lábuk között) hogy sorra kerüljenek és ők is csillapíthassák éhségüket. Amikor mi végeztünk, a következő tíz ült le és így sorban.

Minthogy minden következő csoport csupán azt kapta ebédre, amit az előző meghagyott, borzasztó nagy udvariasságnak tartottam, hogy a fogoly franciákat előbb vendégtették meg, mint saját törzsbeliéiket. Es ismét ámulhattam ennek a rejtélyes népnek a lovagiasságán, amit még talán Saladintól örökölték. Kivont karddal támadnak a gépfegyverekre és a páncéltűzőkre, de foglyaikat a fejedelem asztalához ültetik.

„Éljen a háború!”

Később bevezettek a szobámba. Egy magas kölépcsőn mentem fel, amely egy alacsony tető

alá vezetett. A csövével az ab fegyverek lógtak azonban egyetlen észre. Sulimán bocsánatkérően

— Békében

itt minden. De ami értékes volt bom ákat dobni

Egy pillanat met. A szalmaz tetőre és ott fe

ban elaludni. E zeteket kedter

alattam elterült, néha egy-egy ő

őreg druz, ak elnyult mellette

— Mabsutin mert háboru va

Végül mégis aludjak. Csodál jem fölött és az

Lent a vár alatt egyhuru hangsz

Örülnek, ma

Hogyan

Prat

az a

műd

Jöllehet a k

könyvtár szakért

őszentéget még

könyvmolynak m

lett volna, nagy

hatatlan hegymás

a világ esemény

totta mind a ma

halom újságot m

tatja azokat. A

kapott a papától

tokat és irányítá

Audienciát e

pintattal adni ne

senki a fogadta

nálni nem volt k

Az audienciá

terjednek, ugy,

órákor jut hozzá,

való tekintettel e

szokott reggeliz

munkájával végz

éjfélután egyór

vagy hét órákor

A korai föl

tartozik. A pápa

leben levő kápo

segédletével cele

vagy teázik és

vatikák kertbe s

reggeli sétát. S

olvassa a postá

nyomban ledikt

kezdődik a sze

Az államtit

jobban mondva

első, akit fogad

nunciások, vag

az egész világo

azon nyilatkozo

viszonyáról szó

államtanácsi m

következnek a

kardinalisai:

konzisztoriumo

szemináriumok

egyház stb. ke

legalább heten

jönnek a pápa

Utánuk f

nálisokat, pü

Rómába, vag

jöttek a vatik

ket fogadja a

merült. Aud

megtisztelteté

hanem még

nagyon is igr

lenni. Gyak

feleségükkel

elé, hogy áld

Vagy olykor

aberre tekintek...
 sasorrát és fe...
 nak és elhatáro...
 gyverek nem művelt...
 a van Franciaor...
 ell valami más...
 a ajánlatot visz...
 is Najjaral.
 ugta vissza Naj...
 t a druzok azt...
 érdekükben? Ön

Belépését várják
 druzok angolba...
 mikor Francia...
 Libanonban élő...
 óan érezteti jó...
 Ezt tudtam.
 t ideérkeztem,
 e félrevont az...
 titokzatoság...
 nek tartja-e ön...
 inni azt, hogy...
 atolják? Hogy...
 angol mandátum

gol tendenciák...
 egyik druz pasa...
 álatában áll és...
 nváltozásra. De...
 örnnyü vakságon...
 politikát csinál...
 jobboldali sajtó...
 egy-egy angol...
 az ő hely...
 sátható. Az új...
 tudják, mint...
 Tiktusokból egy...
 ekötés óta Elő...
 angol és a...
 jobban fellázi...
 árságokba viszi...
 t az egyébként

— Regitsen!
 ta szavaimat az...
 allgatta anélkül...
 Najjar megint a

Szultán pasá...
 t abban az eset...
 francia béke...
 vannak arra

— kérdeztem.
 Meidelben. Az...
 ek. Megtesszük...
 valamennyitket...
 is velünk jön...
 künk! Mondja...
 nlságosan gyen...
 ellen háborút

rból Najjarhoz...
 gliának más ér...
 kelést elfojtsák...
 szegjék a ke...
 en lázadjanak.

Irály asztalánál
 brát. Az emir...
 utánam a két...
 ajd két három...
 repülőtiszt és...
 az egész idő...
 remben. Egy...
 atott helyet a...
 t hatalmas tál...
 l azonban még...
 ott, (patrontá...
 lábuk között)...
 csillapíthassák...
 s, a következő

csoporthoz csupán...
 b meghagyott...
 artottam, hogy...
 tégelték meg...
 t ámulhattam...
 eiaságán, amit...
 Kivont kard...
 és a páncél...
 em asztalához

en a háború!
 ba. Egy magas...
 y alacsony tető

alá vezetett. A szobában egy gépfegyver állott, csövével az ablak felé irányítva. A falakon fegyverek lógtak egymás mellett, ezeken kívül azonban egyetlen butodarabot sem vettem észre. Suliman szárnysegéd, aki idáig kísért, bocsánatkéremben mondta:

— Békében sokkal szebb és boldogabb volt itt minden. De most mindent eltakarítottunk, ami értékes volt. Hiszen a franciák képesek bom ákat dobni a házakra.

Egy pillanatra sem hunytam be a szememet. A szalmazsákot, amit kaptam, kivittem a tetőre és ott fekdtem le. Itt se tudtam azonban elaludni. Elővettem a noteszemet és jegyzeteket kezdtem készíteni. A falból, amely alatt elterült, egyhangú ének, tapsolás és néha egy-egy örömsikoly hangzott fel. Egy öreg druz, aki időközben feljött a tetőre és elnyult mellettem, lefelé mutatott:

— Mabsutin... Az emberek elégedettek, mert háboru van. Örülnek neki.

Végül mégis csak megpróbáltam, hogy elaludjak. Csodálatosan tiszta ég szüremlett a fejem fölött és arcomat hűs szél lengte körül. Lent a vár alatt még mindig szólt a druzok egyhuru hangszere, a rhababa... Örülnek, mert háboru van.

Hogyan tölti a pápa napjait?

A „Revue de la France“ Carlo Prati hírneves ultramontran írótól közli az alábbi cikkben XI. Pius pápa életmódját.

Jellehet a katolikus egyház Pius pápában a könyvtár szakértők és tudóst módfelelt tiszteli, őszentéjét mégsem lehet szó a közönséges értelmében könyvmolynak mondani. Mielőtt a „vaticán foglya“ lett volna, nagyon hódolt a sportnak és fáradhatatlan hegymászó volt. Nagy édeklődéssel kísérte a világ eseményeit és ezt a tulajdonságát megtartotta mind a mai napig. Vagy maga olvas el egy halom újságot mindennap, vagy titkárával felolvasatja azokat. A katolikus sajtó nem egy organuma kapott a pápától szenzációs cikkekre új szempontokat és irányítást:

Audienciát egyetlen elődje annyi fölényes tapintattal adni nem tudott, mint a mostani pápa és senki a fogadattásokat annyi bölcseséggel kihasználni nem volt képes, miut ő.

Az audienciák gyakran a megallapított időn túl terjednek, úgy, hogy a pápa csak délután három órákor jut hozzá, hogy reggelizzen. Környezetére való tekintettel elődje életmódjától eltérően egyedül szokott reggelizni. Este tíz órákor, amidőn napi munkájával végzett, visszavonul könyvtárába, ahol éjjelután egyóráig olvas és ír. Másnap reggel hat vagy hét órákor azonban már elhagyja fekvőhelyét.

A korai fölkelés régóta a pápák szokásaihoz tartozik. A pápa személyesen szokta a bálcszobája köze lében levő kápolnában a reggeli misét egyik titkára segédletével celebrálni. A pápa ezután kávét vesz, vagy teazik és az időjárás szerint vagy bemeleg a vatikánkertbe sétálni, vagy a folyosókon végzi a reggeli sétát. Most titkárai közreműködésével el olvassa a postát, amelyekre rendszerint a pápa nyomban lediktálja a választ. Délelőtti kilenc órákor kezdődik a szent atya napi munkája.

Az államtitkár, az első pápai miniszter vagyis jobban mondva, az egyetlen pápai miniszter az első, akit fogad. A miniszter előterjeszti a pápai nunciusok, vagy más pápai képviselők jelentéseit az egész világról és egyidejűleg a világssajtó mindazon nyilatkozatát, amelyek az egyház érdekeiről és viszonyáról szólnak. E konferenciák a kormányok államtanácsi megbeszéléseinek felelnek meg. Ezután következnek a bitornokok, az ugynevezett kuriák kardinálisai: a propaganda osztály, a szentszék, a konzisztoriumok, a rendkívüli egyházi ügyek, a szemináriumok és katolikus egyetemek, a keleti egyház stb. képviselői. Ezek az egyházi méltóságok legalább hetenkint egyszer, egyszerre ketten-hárman jönnek a pápa elé.

Utánuk fogadja az olasz vagy külföldi kardinálisokat, püspököket, akiket vagy berendelték Rómába, vagy ügyeik elintézése céljából önként jöttek a vatikánba. Végül a nem pápi személyeket fogadja a pápa és ezzel délelőtti munkája kimerült. Audiencián megjelenni a pápánál nagy megtiszteltetés nemcsak a katolikusok számára, hanem még inkább a nemkatolikusoknak, akik nagyon is igyekeznek a megtiszteltetés részesévé lenni. Gyakran látni római patriciusokat, akik feleségükkel és leányaikkal járulnak a szentatya elé, hogy áldását kérjék most eljegyzett leányukra. Vagy olykor megjelenik az előszobában egy előkelő

francia hölgyekből és urakból álló társaság, hogy a pápánál való audienciájukkal betetőzzék itáliai utjukat. Egyuttal megáldatják vele mindazokat a vallás szolgálatában álló műipari apróságokat, amelyeket Rómában vásároltak. Vagy megjelenik egy-egy német tudós, aki most jött ki valamelyik nagyobb tudományos eredményével, vagy angol hölgyek jönnek és amerikaiak a pápa elé, hogy aláírassák a szent atyának magukkal hozott arcképét. Némelykor megjelenik egy-egy világpolitikai munkatársa, hogy a pápával világpolitikai kérdésekről tárgyaljon. A látogatók között vannak olyan férfiak, kikkel a pápa nagyon szívesen elbeszélget, ezek olyanok, akik szellemes és eszmedus beszélgetést tudnak cserélni a pápával, aki kitűnő szónok és fölötte élvezetes vitázó.

Az audienciák a könyvtárszobában folynak le. A könyvtár íróasztala úgy van elhelyezve, hogy a pápa, aki háttal ül az ablak mellett, egyenesen és teljesen nézhet a látogató arcába. A szertartás megköveteli, hogy a látogató a szobában való belépésekor háromszor térdet hajtsön, mielőtt megcsókolná a pápa gyűrűjét. Távozáskor ismételnie kell a három térdhajlást. A laikusoknak azonban a pápa rendszerint szeretetreméltó kézmozdulattal elengedi

ezt a ceremóniát és felkéri őt, hogy a szemben lévő széken foglaljon helyet.

Az audienciák után a pápa reggelizni szokott, majd pihenőre tér, ha erre ugyan sor kerülhet. Délután agyanis a világ minden részéből egybesereglettek tömegfogadtatása van soron. Ilyenkor jönnek a zarándokok, akiket vagy a nagy fogadóteremben, vagy pedig a gallériákon fogad a pápa, kedvező időjárás esetén lent a kertben és pedig azon a helyen, ahol a lourdi bazilikáról mintázott templom áll. A csoportok rendszerint lelkészek vezetésével jelennek meg. E csoportok térdenállva fogadják a pápa áldását. A pápa ezután megszólít néhány látogatót, legtöbbször azonban az egész gyülekezethez intézi szavait.

Az ebédet, éppen úgy, mint a reggelit, egyedül fogyasztja el, senki nem ül asztalánál, azonban környezete benn van a szobában és ezekkel élénken társalog. A társalgás gyakran ebéd után folytatódik a folyosókon, amelyekről be lehet látni az örök várost. Közben jönnek a katolikus estilapok, amiket a pápa és környezete végigolvasnak. Tíz órákor vége a hivatalos időnek. A pápa dolgozószobájából azonban még három óra hosszat is világozság szüremlik ki.

Az erdélyi mizrachidelegátus beszámolója a kongresszusról

(Oradeamare-Nagyvárad, szeptember 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az elmúlt vasárnap délelő t tizenegyórákor a nagyvárad Apolló-mozgósínházban szufolt ház előtt tartotta Altmann Sámuel, az erdélyrészi mizrachi központjának delegátusa és a bécsi mizrachi világkonferenciájának elnökségi tagja beszámolóját.

A nagygyűlésen Mittelman Jakab elnökölt, aki néhány meleg szóval üdvözölte a megjelenteket és felszólította Altmann Sámuel referatuma megtartására.

Szónok mindenekelött bejelenti, hogy három mandátummal jött: mint kongresszusi, mint mizrachi és mint ceiré mizrachi delegátus. A Ceire Mizrachiról szólva kiemelte, hogy Palesztinában ez a frakció okozta, hogy a vallásos és eddig improduktív chaluca-zsidóság áttért a produktív munkára és élénk részt vesz úgy a mezőgazdasági, mint az ipari termelésben. Enellett ez a zsidóság megtartotta vallási gondolkodását, hűséges követője a hagyományoknak és ök tekinthetők künn a Tóra léteményeseiként. Hasonló munkát fejtett ki a konzervatív zsidóság között a Hechaluc is. Sajnálja, hogy Erdélyben, ahol a konzervatív zsidóság tulsulyban van, mint mizrachi delegátus csak ő egyedül jött be, holott a klalcionisták őt delegátus-al voltak képviselve a világkongresszuson. Ezután áttért a mizrachi-konferenciáról szóló jelentésére. Palesztinában a cionistáknak ez a frakciója hatalmas eredményeket ért el és a kon-

gresszuson a mizrachi rabbi delegátusoknak köszönhető, hogy az újjáépítés körül a vallásérkölesi intézmények és magának a vallásosságnak jelentős szerepet szántak. Az amerikai mizrachi-rabbik munkájának eredménye volt, hogy az utóbbi években Amerikában mintaserü jesivák jöttek létre. A jesivára az Unió zsidósága ötmillió dollárt adakozott és ebből hatalmas épületet építenek, ahol a rabbik és a tanítók kiképzésén kívül bármily pályán működő zsidó ifju kiképezheti magát a Tal-mudban és kommentárjaiban, ezenfelül igaz hagyományos zsidó életre is készít elő.

Altmann ezután rátért a cionista kongresszus tanácskozásaira, a Keren Kajemet-kolóniák virágzására és statisztikai adatokkal támogatva mutatta ki a zsidó alapok mintaserü fejlődését. Beszámolt s palesztinai egészségügyi intézmények fentartásáról. Ezeket főleg az amerikai Hadassza orvosegyesület tartja fenn, évi kilencven-ezer angol font költségvetéssel. Az orvosegyesület női tagjai életük feláldozásával vesznek részt Palesztina maláriájának leküzdésében.

Végül az erdélyi kolóniáról beszélt és kiemelte a kolónián élők pompás munkáját, amely nemcsak nekik, hanem Erdély zsidóságának is közbecsülést szereznek Palesztinában.

A beszédet a közönség lelkes éljenzéssel honorálta. Ezután a Hatikva hangjai mellett széjel-oszlott.

Október 15-re kisebbségi világkongresszust hívnak össze Eddig harminc nemzetiséget hívtak meg. Ez év végén utlevél-, a jövő évben pedig antibolsevista világkonferenciát tartanak. A francia közoktatásügyi miniszter Berlinbe érkezett

(Genf, szeptember 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) A népszövevény tárgyalásokkal kapcsolatban az utóbbi napokban döntő jelentőségű események történtek. Az egyes népszövevény bizottságok három olyan konferencia egybehívását határozták el, amelyekre már régóta vártak a különböző nemzetek és megtartásuk a politikai élet számos kérdéseiben hozhat váratlan fordulatot. Az egyik konferencia, amelyet 1926. elején fognak megtartani, az utlevélügyet fogja szabályozni és olyan nemzetközi könnyítéseket fog tenni, amelyek az egész világgforgalomban éreztetni fogják áldásos hatásukat. Egy másik konferencia, amely szüneten nagy fontossággal bír, már most október 15-én összeül. Ez a konferencia a kisebbségi kérdéssel fog foglalkozni és tárgyalásaiba bevonják az európai államok, sőt a többi kontinensek elnyomott kisebbségeinek képviselőit is. Egy olyan közjogi alapot próbálnak itt kidolgozni, amely alkalmas legyen az összes nemzetiségi kérdések egyöntetű megoldására. A bizottság, amely ezt a konferenciát előkészítésre eddig harminc különböző kisebbségnek küldött meghívást. Egy harmadik konferencia ül össze ez év végén Párisban. Ez a konferencia magában foglalja az összes

kontinensek antibolsevista elemeit és így tulajdonképen az a hatalmas antibolsevista világkongresszus lesz ez, amelynek összehívását már olyan régóta tervezik az emigráns oroszok.

Egyidejűleg ezekkel az előkészületekkel érkezik a hír Berlinből, hogy de Monzie francia közoktatásügyi miniszter ma odaérkezett és a Briand-Stresemann találkozás előkészítésén dolgozik. Demarquerie berlini francia nagykövete ugyanis már tegnap délelőtt átadta Stresemannnak a paktumtárgyalásokra vonatkozó meghívást. Stresemann külügyminiszter a meghívó átvételekor leszögezte, hogy a meghívót elfogadja, de előre jelzi, hogy nem térhet majd el attól az állásponttól, amelyet Gaus szakértő néhány héttel azelőtt a berlini kormány utasítására Londonban kifejtett. Ennek az álláspontnak az a lényege, hogy Németország nem tűri a cseh és a lengyel delegátusok beleszólását a paktumkérdésbe. Stresemann hangoztatja, hogy amennyiben ezeket az urakat meghívják a tárgyalásra és szólási jogot engedélyeznek nekik, könnyen bonyodalmak támadhatnak. Stresemann elutazása elé politikai körökben rendkívül nagy édeklődéssel tekintenek.

Jouvenel szenátor, aki Briandot helyettesíti,

ma hosszabb nyilatkozatot tett Apponyi Albertnek a kisebbségi kérdésben tartott beszédéről. Kijelenti, hogy Apponyi beszéde általánosságban egyezik véleményével és kedvezően hatott

rá annak előkelő tónusa. Osusky párisi cseh-szlovák követ, Benes helyettese, ezzel szemben kijelenti, hogy Apponyi nem illetékes arra, hogy a kisebbségi kérdésben állást foglaljon.

Nem alakult meg az Uniunea Evreilor Romani erdélyi fiókjá

Mi történt vasárnap délután a Poale Cedek imaházban

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az egyik kolozsvári reggeli lap félre nem ismerhető tendenciával ma azt a hírt közölte, hogy vasárnap délután megalakult Kolozsváron az Uniunea Evreilor Romani erdélyi fiókjá. Minthogy a hír nem felel meg a valóságnak, szükségesnek tartjuk ismertetni annak az összeállításnak lefolyását, amelyen kísérlet történt ugyan az Uniunea fiók megalakítására, de amelynek eredménye éppen az volt, hogy a jelenlévők megállapítása szerint az Uniunea megalakítása jelenleg egyáltalán nem időszerű. Az összeállítás egyébként is olyan szűk körű volt — a résztvevők száma még egy minjant sem tett ki — hogy a magunk részéről nem tartottuk célszerűnek erről, az előkészítés stádiumában levő és merőben egyéni vállalkozásról tüzetesebben beszámolni. Most azonban, hogy a hír bizonyos célszerűsággal a sajtóba került, az erdélyi zsidóság kellő felvilágosítása céljából, meg kell írunk, mi történt vasárnap délután a Poale Cedek imaházának előcsarnokában.

A kolozsvári Zsidó Közélet vezetőit néhány hét óta két regáti származású zsidó fiatalember azzal a kéréssel bázalta végig, hogy járuljanak hozzá az „Uniunea Evreilor Romani“ kolozsvári csoportjának megalakításához. A két fiatalember különösen a Zsidó Nemzeti Szövetség elnökének, dr. Fischer Józsefnek hozzájárulását kérte ehhez több ízben. Dr. Fischer József azonban arra való hivatkozással, hogy a Zsidó Nemzeti Szövetség bizonyos elvi pontok leszögezése mellett kollaborációs tárgyalásokat folytat dr. Fildermannal, az Uniunea elnökével, — aki jelenleg külföldön van — nem volt hajlandó ebben a kérdésben érdemleges tárgyalásokba bocsátkozni.

A Zs. N. Sz. elnökének felvilágosító szavai eredményezték azt, hogy a múlt vasárnap délutánra hirdettetett ugynevezett alakulógyűlésen mindössze öt-hatan jelentek meg. A gyűlés előtt rövid előértekezet volt, melyen Adler bizottsági elnök kijelentette, hogy ő egyáltalán nem akarja a Zsidó Nemzeti Szövetségnek az Uniuneával folytatott tárgyalásait keresztezni és jobbnak tartaná, ha ezt az alakuló közgyűlést elhalasztanák. Mindazonáltal megjegyezte, hogy amennyiben a momentáni jogvédelem mindenképpen sürgőssé teszi az azonnali megalakulását, akkor harminc nap elmúltával adják át az irodát a Zsidó Nemzeti Szövetségnek. A provizórikus vezetőség ebben az esetben csak addig vigye tovább az ügyeket, amíg a Zs. N. Sz. elnöke kijelenti, hogy a Szövetség nem tudott megegyezni az Uniuneával. Adler Sámuel ezután a kijelentés után elhagyta az ülést.

Ezután a kezdeményezők egyike: Vaianu Vasiliu, az erdélyi bányamunkások szövetségének volt titkára emelkedett szólásra és kitűnő szónoki készséggel, de az erdélyi zsidó ügyekben való meglepő tájékozatlansággal, az állampolgársági felebbesések ügyének sürgősségére való hivatkozással a helyicsoport azonnali megalakítását követelte. Jámber Ferenc a Zs. N. Sz. főtitkára felvilágosította az értekezletet arról, hogy a Szövetség jogvédő irodája eljár és el tud járni minden ügyben, úgy, hogy ez a parancsoló szükségesség a valóságban nem létezik. Majd rátért arra, hogy az erdélyi zsidóságnak nemcsak momentáni érdekei vannak, de jövőjével is törődni kell és éppen ezért türelemmel kell kívánni, míg az Uniuneával olyan megállapodást lehet létrehozni, amely nemcsak a máról-holnapra való jogsegélyt garantálja, hanem a kialakuló zsidó népi közélet fejlődésének lehetőségét is biztosítja.

A tulajdonképeni gyűlés akkor vette kezdetét, amikor dr. Fischer József, a Zs. N. Sz. elnöke, megjelent az ülésen. Az elnöki széklet dr. Jakobi Emil ügyvéd foglalta el, aki átadta a szót Vaianu Vasiliu-nak. Vaianu terjedelmes beszédben vázolta az U. E. R. múltját és azt igyekezett bizonyítani, hogy az erdélyi zsidóság csak abban az esetben bizonyíthatja lojalitását az állammal szemben, ha azonnal megalakítja az U. E. R. fiókját, ezzel is dokumentálva, hogy román nemzetiségűnek vallja magát és nem akar sem magyar, sem zsidó nacionalista lenni.

Dr. Fischer József frappánsan felépített félórási

beszédében a gyűlésen megjelent öt ember nyilvánossága előtt is leszögezte, hogy a Zs. N. Sz. illetéktelennek tartja ezt az alakuló gyűlést, amely keresztezi az eddigi elvi tárgyalásokat. Hangsúlyozta, hogy az erdélyi zsidóságnak nincs szüksége arra, hogy az Uniunea helyi csoportjának megalakításával dokumentálja állampolgári hűségét, mert ezt már minden cselekedetével számtalan esetben dokumentálta. Kijelentette, hogy az ünnepek után Fildermann doktorral perktuálni fogja eddigi tárgyalásait és akkor végleges választ ad arra, vajjon a szövetség meg tud

A dévai népgyűlés a liberálisok azonnali távozását követelte

Maniu minden ittlakó nép számára teljes egyenlőséget ígér

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az erdélyi nemzeti párt a mezőgazdasági kamarai választásokon aratott győzelme után mind sürűbben tartja — kétségen kívül kormánybuktatást célzó népgyűléseit. Tegnap Déván tartotta meg népgyűlést a nemzeti párt, melyen mintegy hatezer főnyi — vidékről besereglett — paraszt vett részt.

A népgyűlésre már napokkal ezelőtt megtették az előkészületeket. A párt vezetősége nagy körültekintéssel készült a gyűlésre, melyre a regáti tagozatok közül is majdnem valamennyien bejelentették részvételüket. Mihalache megjelenésére is számítottak, de ő elmaradt a gyűléstől és csak táviratot küldött, melyben menti távolmaradását.

A népgyűlést Vlád Aurél dr. nyitotta meg, aki megnyitójában, miután előbb köszönetet mondott a megjelenteknek, kijelentette, hogy a mezőgazdasági választásoknál legyőzték ugyan a liberális hadsereget, de az még csak félsiker. Harcolni kell addig, míg önmaguktól összeesnek és megadják magukat, mert csak az lesz az igazi győzelem. A nemzeti párt harcol jogaiért s a nép szabadságáért.

— A parasztpárttal fennálló szövetségünket — mondotta — megerősítjük, hogy a győzelem után erősnek, sziklaszilárdnak érezzük magunkat. A mi harcunk nem egy kormányelleni küzdelem, hanem egy egész kormányzati szisztéma elleni erős harc, melynek feltétlenül győzelemmel kell végződnie.

D. R. Joanitzescu, az ilfovi kerületek üdvözlését hozza. Kifejti, hogy harcolni kell addig, amíg véget ér ez a vérszopolyozó és kizsákmányoló rezsim.

Vajda Sándor különös hason'ata

Óriási figyelem közepette lép az emelvényre Vajda Sándor volt miniszterelnök, akit percekig ünnepelnek. Azzal kezd, hogy a szél nem rombol össze egy házat, földrengés azonban igen. A román nép teljes egészében megmozdult a mezőgazdasági választásoknál és ez nem maradhat figyelmen kívül. Nem tudom a liberálisokat macskával összehasonlítani, mert a macska, ha nyalánk és tolvaj is, egeret fog és így hasznos állat. Inkább egy bogárral kell őket egy sorba említenem, egy bogárral, mely halált színel, de ha a kezdeből leteszted és figyelmen kívül hagyod, megszökik. A liberálisok most halottak tűntetik fel magukat, ne higgyetek nekik. Tartsa mindenki kötelességének, hogy minden választásnál pártjára szavazzon. Hol vannak Erdélyben és Bánátságban a liberálisok? De lehetnek e egyáltalán, amikor a mezőgazdasági választásoknál a magyarokkal és a szászokkal szövöttek, hogy legyőzzenek minket saját hazánkban? Erdély az erdélyieké, ezt mondtam én régebben és állom ma is. Nem azok ellen beszéltek, aki az ország más vidékéről idejönnek és becsületes munkával szerzik kenyerüket. Ezeket mi testvéri szeretettel fogadjuk. De igenis mondjuk azoknak, akik az erdélyi román kizsákmányolását tekintik legfőbb feladatuknak. A liberálisok szeretnek a király palástja mögé húzódni, hogy elhitessék, hogy a király mellettük van még akkor is, ha az ország közvéleménye elfordult tőlük. Ófelsége Károly király hajdan rokoni köteleket szakított meg, csakhogy a román nép egye-

dött-e egyezni az Uniuneával, vagy sem. Ha a gyűlés résztvevőinek nincs türelmük ezt az időt kivárni és most mondaná ki a megalakulást, úgy ő ezt a fait accomplitnak tekintené és úgy maga, mint a szövetség részéről semmi támogatásban nem részesíthetné az alakulatót.

Időközben érkezett meg a gyűlésre dr. Klein Miksa, aki kijelentette, hogy legalább kétévű végérvényesen visszavonul minden közéleti szerepléstől, mint magánember azonban szükségesnek tartja, vagy az Uniuneának, vagy valamely más szervnek megalakulását, mert számos kérdés vár megoldásra.

Dr. Klein Miksa e szavai után a gyűlés úgy határozott, hogy az U. E. R. helyi csoportjának megalakításáról mindaddig nem tárgyal, míg dr. Fischer József a Zs. N. Sz. nevében megkezdett tárgyalásait be nem fejezi. Dr. Klein Miksa végül bejelentette, hogy bár közéleti szereplést nem vállal, jogvédelmi ügyben ezután is szívesen áll mindenki rendelkezésére. A gyűlés azzal oszlott szét, hogy amint a Zs. N. Sz. tárgyalási véget érnek, úgy új gyűlést fognak összehívni.

sülését elérje, vajjon utódja nem fog ennél jelentéktelenebb kötelekkel is szakítani?

A nép uralkodjon a népért

A regát, Bukovina és Besarabia képviselői szólaltak fel ezután és csak ekkor került sor Maniu Gyula felszólalására. Maniu kijelentette, hogy egy modern ország legelemibb feltétele a reális nacionalizmus és a demokrácia megteremtése. Mi a demokrácia? Ebben az országban a nép kell, hogy uralkodjon a népért. Minden munkás honpolgárnak joga legyen azt küldeni képviselőnek a törvényhozó testületbe, akit akar.

Sajnálatos körülmények között élünk. Nincsen külföldi hitelünk, egyre szegényedünk.

— A liberálisok mindenütt vereséget szenvedtek, — folytatta Maniu — csak ott nem, ahol a szászokkal és magyarokkal szövöttek. Voltak azonban magyarok, akik nem mentek velük. Köszönöm nekik a bizalmat és kijelentem nekik, hogy a román népből nem fognak csatlakozni. Egyenlőséget akarunk minden ittlakó nép számára s mindazoknak, akik becsületes honpolgárok és törvényisztelek. Szabadok lesznek, egyforma joggal. Csak a demokrácia biztosíthatja jövőjüket és remélem, hogy ezután tudni fogják mi az érdekük.

Többek felszólalása után, határozati javaslatot fogadtak el, melyben követelik a kormány azonnali távozását, kérik a királyt, hallgassa meg a nép szavát és a végomlás előtti órában váltsa fel a kormányt.

— Egy kínai folyó elöntött három ezer községet. Bukarestből jelentik: Párison keresztül érkezett pekingi jelentés szerint a Sanghai-folyó kiöntött és eddig mintegy három ezer községet árasztott el. Állítólag több ezer halott is van. A hatóságok tehetetlenek az áradással szemben.

— Terente Oroszországban van? Bukarestből jelentik: Macini községből érkezett jelentés szerint Terente édesanyja levelet kapott Görögországból, mely szerint fia Oroszországban van Zades községben. A „Cuvantul“ szerint viszont Terente Bulgáriában él, mint politikai menekült. Egy ideig Ruzsukban volt hordár és most a sziguranca szolgálataiban áll.

* Temesvári előfizetőinkhez! Temesváron Bachus János az Uj Kelet kézbesítője (lakik II. Burkus-u. 19., napközben a Lloyd-kávéház előtti ujságbódében), aki a kézbesítésre vonatkozó mindennemű észrevételt elintézi.

Társulás keresletik!

Társulnák bá milyen számban, circa 1-2 millió fő éhozájárulással és szükség esetén további néhány millió megfelelő garanciával Ajánlatokat „Tar. u. 16“ jelű alatt Moss. Rudolf hirdetői iroda, Timisoara, S rada Mercy 2 alá kérek.

Az Uj Kelet
szervezték
felelős szil
előfizetési
240 l
Az Uj Kelet
megj

Már látogéy emigágyán végre egy kicsit bna, talán a mosolyotok van elnézésjátok, miért tipikus nagy aki a magamert és annyitán él, de Dolgoruckiban Mi mindanny hibáján, ha megértés önmagának aki nem is Le rált s aki a k sel tengette a cegek titukl óta, de lehet őrzöm őt a gó herceg. Hogy sose mondta a Dolgorucki her rucki anyi m velejérőjában Dolgoruckiknak zük. Dolgoruck hiteles pergam nevében és he herceg nem a ből a hercegel a szláv hidal meg, ha a jól vácook féldinár tatta, hogy ő soha senkinek, még nevesebb aki bármely p lehetne. Hogy minden száz é tusz s ezt a P ledőben van, s mondta soha nem szokott fé Majd meglátja pénzese, aki tenyerem, vagy dobtok bele se én, ha pejlóva vonulok király viláért se szó

A tények a nemes Dolgo érzése, hogy a tovaftott. A s szaka alatt, am alatt áhítózo sz lengyel koronáz jugoszlávra. De várhat. Akár n év egy Dolgoru a Dolgoruckik

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemess erdeiyi és honrugi zsidó saág napilapja
 Szerkesztő: Giszka János és dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő
 Előfizetési árak: Egy hónapra 35 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

A maggid levelei

Irja Kaczér Illés

„Fiamé a lengyel trón“

Már látom kerekrederült arcotokon: ezt a szegény emigráns Dolgoruckit, aki most a haláloságyán végrendelkezett: „fiamé a lengyel trón“ — egy kicsit bolondnak tartjátok. Nem nagyon bolondnak, talán csak ép a haláloságyán hibbant meg: a mosolyotok minden fölényessége mellett is telve van elnézéssel, finom megértéssel. Magatok se tudjátok, miért ez elnézés és megértés, talán mert egy tipikus nagyzoóval találjátok magatokat szemközt, aki a maga fellengős rögeszméjével már-már az ismert és annyiszor megmosolygott koldusadomák háttárára él, de talán azért, mert ebben a fenhéjázó Dolgoruckiban egy kicsit magatok is benne vagytok. Mi mindannyian szívesen mosolyogunk a magunk hibáján, ha másban látjuk s hamar meg is értjük. A megértés megbocsátás s az ember a leghamarabb önmagának bocsát meg. Ez a földönfutó Dolgorucki, aki nem is Lengyelországból, de Oroszországból emigrált s aki a bácsmegyei Horgoson alamizsnagyűjtés sel tengette a maga és kicsiny családjá életét, hercegné tituláltatta magát. Talán csak az emigráció óta, de lehet hogy egy életen át, én nem ellenőrzöm őt a góthai almanachból, elhiszem neki, hogy herceg. Hogy jogot formál a lengyel trónra? Ezt sose mondta amíg élt, de kellett-e mondania? Egy Dolgorucki hercegről ez egészen természetes. Dolgorucki anyi mint: Hosszúkés s a név hangulati velejárójában ott a komor történelmi tény: ezeknek a Dolgoruckiknak nem egyszer a trónig is felnyult a kezük. Dolgorucki koronagénye tehát, ha nincs is benne hitelen pergameneben, benne van büszke családi nevében és hercegi rangjában és melyik lengyel herceg nem aspirál a királyságra? Pedig van ezekből a hercegekből anyi, mint az égen csillag. De a szláv hidalgó, aki nemes főbiccentéssel köszönte meg, ha a jólelkű horgosi magyarok vagy bunyevácok földinárt csuszattak a markába, nem is mutatta, hogy ő kicsoda. Egyetlen szóval se árulta el soha senkinek, hogy ő, a neves Dolgorucki, egy még nevesebb Dolgoruckinak a testihüvelyé, azé, aki bármely pillanatban minden lengyelek királya lehetne. Hogy még nem lett? A történelmi pillanat minden száz évben egyszer virágozik, mint a kaktusz s ezt a pillanatot meg kell lesni. Most közelledőben van, most történelmet élünk, de ezt se mondta soha senkinek Dolgorucki. Egy Dolgorucki nem szokott fecsegni. Ezt ő tartogatta a végére. Majd meglátjátok ti dölyfös nullák, ti bitang pénzesek, akik most elhadjatok fölfelé fordított tenyerem, vagy viharezett kalpom előtt és nem dobtok bele semmit, majd meglátjátok, ki vagyok én, ha pejlavamon, hintón, vagy délceg autón bevonulok királyi székhelyemre. Nem, nem erről a világról se szólt soha senkinek. Majd a tények.

A tények valahogy nem akarták igazolni őt és a nemes Dolgoruckinak nem egyszer az volt az érzése, hogy a történelmi pillanat már itt volt és tovaftutott. A százéves kaktusz elvirágozott egy éjszaka alatt, amikor ő ép aludt, vagy nappal, mi alatt ábítózó szemmel és korgó gyomorral nem a lengyel koronára törekedett, hanem egy devalvált jugszlávra. De Dolgorucki nem esett kétségbe, ő várhat. Akár másik száz évig, mert kicsoda száz év egy Dolgorucki életében? Az évek halandók, de a Dolgoruckik halhatatlanok. Ha ő nem, a fia, ha

a fia sem, az unokája, valamelyik Dolgorucki csak bevonul Varsóba. A koldusélet hitvány, a hazátlan koldusélet még hitványabb, de aki belül király, azon a daróc hermelinek válik. S ha nem is szólt senkinek az ő királyságáról, ez a Dolgorucki herceg azért király volt és volt, mint nem minden ember: felség.

De most, hogy az élete megrokkant s már a királyság vaspillérje se tartotta, nem hallgatható tovább. A halálos ágyán meg kellett nyilatkoznia. „Hív a szomszédokat — szólt a feleségének, — aki a kislával a karján ott sirdogált az ágyafejénél s akit nyílván az emigrációban szedett fel — tanukra van szükségem“. És hogy a tanuk megjöttek... „Minden ingó és ingatlan vagyonom a feleségemé és a fiamé... a birtokaim, kastélyaim és cselédségem ott fenn orosz földön és ez a nadrág itt a zéken és ez a pár cipő az ágy előtt, még egészen jó, frissen van talpalva...“ A hangja gyengül, érzi sokat nem beszélhet, alulról a hörgés már a torka felé bugyborékol, felerölködik, néz kevélyen, nagyranylt pupilákkal a szomszédokra és a gyerekekre... „és fiamé a lengyel trón“. Elhallgat, visszahanyatlík s a királyi mosoly az arcára me-revedik.

No ugye, hogy nem volt bolond ez a Dolgorucki. Ember volt, mint te meg én, akik viszont Dolgoruckik vagyunk, amilyen ő volt. Ha még élne, nem merném mondani, ő ezért nagyon megharagudna, hiszen neki ép az volt a rögeszméje, hogy Dolgorucki csak egy van és ez az egy ő. Hogy rögeszméje volt? Egy kis rögeszme még nem a meghibbant elme jele, egyszerűen az emberi elme jele s a nagyuló mánia épenséggel az emberi életigenlés jele. Mindankiben, aki él, aki tud, szeret, vagy akar élni, van legalább egy ilyen rögeszme: önbizalom, becsvágy, húság, gög, fenség, élettítok, kiválóság, fenhéjázás, valamilyen szízi vagy nagy lélekcsevar, ami mássá, különcössé, többé teszi őt, mint amilyen a többi ember: nevezzük ezt röviden: dolgoruckizmus.

Én az életben nagyon sokszor találkoztam a koldus Dolgoruckival. Mondhatnám ma is naponta találkozom vele. Néha már az arcán rajta van a neve, néha bemutatkozás után a harmadik mondatában. Egy szegény pupos leányt ismertem Bécsben, élete legboldogabb korszakában: az első bábra készülődött. Milyen fádózva öltögette fehér ruháját, amely a csunya szépséghibáját eltakarja ott a lapockái között, de kiemeli a titkot, amit a huszonhatév szüzisége takart: kerek milói mellét. És egy szegény kis zsidót ismertem egy magyar vidéki városkában, egy ösztövrő ösztöporódott Nátánzon, roz-zant szekere s roz-zant gebéje volt, háttagu családja, kevés keresete s sok-sok baja és keserősége az életben. Nem volt hét, hogy meg ne büntesse a rendőrkapitány egy-két koronára, egyszer lámpás nem égett a taligáján este, egyszer a lova félreszemeltel, már szinte programos hecnek tekintette ez a hatalmas rendőr ezt a keshedt Nátánzont, ahinek főbüe az volt, hogy szegény kis zsidónak született. „Ha nem volnék zsidó, mondta nekem ez a Nátánzon, ki sem bírnám. Mert nagyur ez a főkapitány, hatalmas nagyur. De péntek este áldást mondok a horra, megszegem a kalácsot és danclok az ég fejedelmeinek. Én!“ Nem mondta, de gögös szavai tela voltak vele: „Péntek este én vagyok a nagyur, az ég fejedelmei közt én éneklek. Kicsoda akkor a főkapitány?“

Az egyik királynak tudja magát a származása jogán, vagy egyszerűen azért, mert a neve az ő fülében olyan majeszétikusan cseng, a másik szépek, jónak, erősnek, gondolkodónak, tervezőnek vagy a hite révén különönbek. Hitvány és birhatatlan volna az élet, ha valamilyen koldusgög, a testi-lelki én, a mesterség vagy az elhívottság dolgorucki eszméje nem mozogna bennünk. A rögeszme néha nagy dolgokat művel, épít és terem: de ha nem is forgat alkotó kerekeket, az élet motorát ez olajozza. És ez egészíti ki az embert emberré, ez teszi, hogy az életünk, amelynek ezer baját és hibáját tudjuk, korrekurát kap. Egyszer csak bevonulunk Varsóba. Vagy ha mi nem is: — fiamé a lengyel trón.

— **Ellentét a a királyi család és Bratianu között az olaszországi látogatás miatt.** Bukarestből jelentik: „A „Lupta“ szerint a király, a trónörökös és a miniszterelnök között bizonyos differencia van a királyi pár olaszországi látogatása miatt. A miniszterelnöknek ugyanis az volt a véleménye, hogy Romá-

nia és Olaszország között még nem simultak el annyira a differenciák, hogy opportunus lett volna a királyi pár látogatása. Most még a trónörökös készül Mafoldi, olasz királyi herceg eljegyzésére, mely miatt ugyancsak elégedetlen a miniszterelnök. A lap szerint a differenciákra, illetve arra, hogy az ő tanácsa ellenére megtörtént az uralkodópár ravenai látogatása, volt a válasz, hogy Bratianu miniszterelnök a király hazaérkezése előtt két nappal elutazott külföldre.

— **Eloították a pleasa-morenii szondatűzet.** Bukarestből jelentik: A pleasa-morenii tűz tegnapi újabb kirobbanása csak látszólagos volt, mert mára teljesen elaludt. Egy amerikai mérnök javaslatára levezetőcsövet vezettek be a szondába, melyen 700 liter petróleumoltó folyadékot engedtek a szondába. Ettől azonban csak nagyobb lángok keletkeztek. Erre ezt a kísérletet megisméltették, de az oltószert homokkal és földdel vegyítették. Így aztán sikerült a szondaégést végleg elfojtani. Ezen a vezetéken egyelőre naponként átlag 80 vagon petróleum folyik ki és megy prédába, de romélik, hogy mára már ezt is megakadályozzák.

— **A rendőrprefekturán az utleveleket csak szerdán és szombaton adják ki.** A kolozsvári rendőrprefektus legutóbbi rendelete értelmében az utleveleket ezentul hetenként kétszer, szerdán és szombaton adják ki a feleknek. A prefektus ezt az intézkedést a szokatlanul nagy munkatorlás miatt léptette életbe. Ezentul tehát az utleveleket a hét két napján bocsátják ki. Aláírás céljából azonban a hét bármelyik napján lehet utleveleket benyújtani.

— **A tankönyvek után ötszázalékot kell fizetni a tanítók nyugdíja javára.** Bukarestből jelentik: A közoktatástügyi minisztérium közlése szerint az országban nagyon sok olyan tankönyv van forgalomban, melyen nincsen rajta a minisztérium által előirt ötszázalékos megilletékezés, mely összeg tudvalevőleg a tanárok és tanítók nyugdíjintézete javára folyik. A minisztérium felhívta a kereskedők figyelmét arra, hogy ahol ilyen könyveket találnak, azokat el fogják kobozni.

— **Eljegyzés.** Schwartz Ila Curtici és Rosenzweig Bóla Hateg jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Nagyváradon lesz a parasztpárt ezévi kongresszusa.** Bukarestből jelentik: Parasztpárti körökből nyert értesülésünk szerint a párt legközelebbi országos kongresszusa októberben lesz Nagyváradon. A kongresszusra számosan jelentették be részvételüket.

— **Nem szállítják le a gabona kiviteli illetékét?** Bukaresti jelentések alapján ma is megirtuk, hogy a pénzügyminiszter nyilatkozatot adott, amely szerint rövidesen leszallítja a gabona kiviteli illetéket. Ezzel szemben ugyancsak bukaresti jelentések szerint Georgiu pénzügyi vezérigazgató ma kijelentette, hogy a leszallítás hire nem felel meg a valóságnak, mert ebben az évben redukcióról nem lehet szó.

* עראנינערען וויא זיך דאס אויך אירער מוטער זאגאר אירער גראסמוטער דען זייט 40 יארע בעשטעהנערען בעקקיקאפע בעניצט דאס.

— **Rendőri hírek.** A tegnap esti razzian, a kolozsvári rendőrség elfogott tizenkét személyt, akik közül négy nő volt. — Tizennegyedikén, a délutáni órákban a járókelők a Berbec erdőben egy ismeretlen férfi hullájára bukkantak, a rendőrség megállapította, hogy öngyilkosság történt. A hullaszéből előkerült iratokból kiderült, hogy az illető Petrean Simion hordár. Tettének oka ismeretlen. — A tegnap délután az egyik rendőrszposzt egy részeg emberre lett figyelmes. Leigazoltatta és minthogy nem voltak okmányai, bekísérte a központi rendőrségre. A mai vallatáson aztán kiderült, hogy Ologa Györgynek hívják és szökésben lévő fegyenc. Bevallotta, hogy egy hete szökött meg a tordai fegyházból. Erős fedezet mellett a mai napon vizkakisérték Tordára, hogy még hátralévő egy hónap büntetését leülje.

— **Banditák garázdálkodnak a regátban.** Bukarestből jelentik: Targovistéből érkező hírek szerint a muscelmegeyi Putheni községben tegnap megjelent Tomescu bandita több társával és egy Zsigan nevű parasztot kirabol, hétezer lejt kivevő pénzét elvette és kötelezte arra, hogy nyolc napon belül újabb 13.000 lejt adjon át neki. Ha ez a pénz a kijelölt időpontig nem jut a bandita kezeihez, a paraszt életével fog lakolni. A rendőrség megindította a nyomozást.

gy sem. Ha a k ezt az időt egalakulást, ugy ntené és ugy l semmi támo lakulatot. ére dr. Klein alább kétévre n közéleti sze ban szükségese t, vagy vala sát, mert szá.

te ger

jön a népért

háromezer

van? Baka-

Temesváron

ik!

KÖZGAZDASÁG

A munkások is csak módosítással fogadják el a munkakamarai törvényjavaslatot

Szükség esetén passzívítással akarják megakadályozni a kamarák működését. A nagyiparosok és munkaadók szintén a törvényjavaslat ellen vannak

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet már részletesen ismertette azokat a sérelmeket, amelyeket a különböző gazdasági szervezetek a készülő munkakamarai törvény ellen felhoztak. A kolozsvári szakszervezetek tanácsa most vasárnap lezajlott ülésén részletesen ismertette azokat a kifogásokat, melyeket a munkakamarai törvényjavaslat ellen emel. Az Uj Kelet munkatársa felkereste a szakszervezeti tanács egyik vezető tagját, aki a munkakamarai törvényjavaslatlal kapcsolatban a következő érdekes nyilatkozatot tette:

— A munkakamarai törvény ellen elvben nem emelnék kifogást abban az esetben, ha ez nem kirakattörvény lenne, hanem a munkásság tényleges szociális helyzetének javítását célozná. Ez azonban valószínűtlen, mert a valóságban a kormány a legkiméletlenebbül üldözi a munkásság szervezeteit. Magát a törvényben foglalt konkrétumokat illetően, a munkásság csak akkor azonosíthatja magát a törvényjavaslattal, ha a munkakamara nem a munkaadók, hanem kizárólag a szellemi és fizikai bérmunkások szervezete lesz, amelynek ügyeit kizárólag a munkások képviselői irányítják. Mint ahogy a munkásság nem folyik bele a kereskedelmi és iparkamarai dolgokba, akként nem folyhat bele a munkakamara ügyeibe a munkaadói érdekeltség. Mi nem vagyunk ellene annak, hogy a munkaadóknak tanácskozási joguk legyen, azonban tiltakozunk az ellen, hogy a munkaadók határozati joggal is felruháztassa-

nak. A javaslatnak csupán egy-két pontja tartalmaz bizonyos szociális tendenciákat, azok a pontok, melyek tanoncotthonok felállítására és munkás-továbbképző tanfolyamok szervezéséről szólnak. Ezeknek azonban megvan az a szépséghibájuk, hogy az alakítandó intézmények fentartásáról a munkásságnak kell gondoskodnia, minden állami támogatás nélkül.

A szakszervezetek most terjesztik fel a munkaügyi minisztériumhoz észrevételeiket s amennyiben a minisztérium nem járul hozzá a módosításokhoz, a legelősebb harcot fogja megindítani a munkakamarai törvényvel szemben, esetleg teljes passzívítással fogják megakadályozni a kamarák működését. Mindenesetre jellemző, hogy a törvény ellen a munkaadóknak is az a legsúlyosabb kifogásuk, hogy ezek a szervezetek nem lesznek kizárólag munkakamarák és így összetételük teljesen kizárja az eredményes munkálkodást.

A munkakamarák kérdésével egyébként a Nagyiparosok és Munkaadók kolozsvári szövetsége ma egy választmányi ülés keretében foglalkozott és ismételtelen leszögezte, hogy a törvényjavaslat a jelenlegi formájában a legnagyobb mértékben alkalmas arra, hogy megzavarja a termelési rendet. Kimondották, hogy az ellenjavaslatot még a jövő hét folyamán az UGIR központja útján a miniszter elé terjesztik és ha a javaslat módosítására irányuló békés tárgyalások nem vezetnek eredményre, országos akciót indítanak, melyet párhuzamosan folytatnak le a munkásszervezetek akciójával.

Hogyan fognak történni a kolozsvári iparkamarai választások

A szavazók ingyen utazhatnak a választás színhelyére. Az UGIR állásfoglalása az elnökség kérdésében

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 15. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma, szeptember 16-án van a kolozsvári kereskedelmi és iparkamarai választások első határnapja. A választásokat azonban nem fogják megejteni, mert előreláthatólag nem lesz meg a határozatképességhez szükséges többség és így csak a második határnapon, illetőleg szeptember 21-én lesznek megtarthatók.

A választásokra — mint azt már közöltük — a tagok a választási igazolvány alapján ingyen utazhatnak a szavazás helyére és vissza. Ezt az ingyenes utazást mindkét választási határnapon igénybe vehetik. Szeptember 21-én a választások Kolozsvárt reggel 8 órakor kezdődnek és déli kétórától megszakítással este 6 óráig, szükség esetén pedig este 8 óráig tartanak. A szavazások kategóriák szerint a következő helyeken fognak megtörténni:

A II., III., IV., V. kategóriák a kamara nagy tanácstermében, a VI. a városháza tanács termében, a IX. és X. a kamara kis tanács termében és végül a XII. kategória az Iparos Egylet helyiségében, Fötér 23. szám alatt.

A szavazásokat úgy fogják megejteni, hogy egy kategória összes jelöltjei egy közös bulletinon, de a jelölések sorrendjében lesznek feltüntetve, úgy, hogy a szavazók nem listára, hanem nevekre adják le szavazataikat. Ez úgy értendő, hogy a szavazó a bulletinon feltüntetett nevek közül kihuzza a neki nem tetszőket és szavazata a meghagyott nevekre szól. Egy kategóriánál csak annyi jelöltre szavazható, ahány igazgató tag az illető kategóriánál választható.

A Nagyiparosok és Munkaadók Szövetsége ma délután választmányi ülést tartott, amelyen foglalkozott a kereskedelmi és iparkamarai választások kérdésével. A választmány kimondta, hogy ebben a kérdésben minden tekintetben azonosítja magát a választmány eljárásával és örömmel veszi tudomásul azt a becsületes megállapodást, melyet a vezetőség a kis-

iparosokkal kötött a választások ügyében. Éppen ezért kötelességévé teszi a tagoknak, hogy a választásokon a megegyezéssel listák mellett szavazzanak. Foglalkozott továbbá az elnökválasztás kérdésével és leszögezte, hogy a kamara jelenlegi elnökét, Negrutiu Juont óhajtja továbbra is a kamara elnökéül, míg az ipari alelnököt kisebbségi taggal óhajtja betöltetni. A kereskedelmi szakosztály elnöke kérdésében nem foglalt a választmány állást, mert ezt a

kérdést a kereskedelmi tagokkal együtt akarja megoldani.

¶ **Kolozsvári céghivatali hírek.** A kolozsvári törvényszék céghivatala az elmúlt hét folyamán az alábbi változásokat jegyezte be: Az Erdélyi Bank és Takarékpénztárnál Nagy Károly református püspök igazgatósági tagságát és Szabó Márton cégjegyzői jogosultságát bejegyezték. Reményik Károly felügyelőbizottsági tagságát és Walter Ferencz cégjegyzői jogosultságát törölték. A „Lebeda” első paplan- és ágyneműgyár r. t.-nál dr. Tamasiu Simon és Rosescu Jenő igazgatósági tagságát törölték és helyükbe bejegyezték dr. Metes Pétert és dr. Sava Lászlót. Ugyanekkor bejegyezték a gyár alaptőkéjének 500 ezer lejről 2 millió 300 ezer lejre való felemelését.

¶ **Védővámrendszer Hollandiában.** Amsterdamból jelentik: A napokban lépett életbe Hollandiában az új védővámrendszer, amely az eddigi szabadkereskedelmi irányzatot megszüntette. A hollandi külkereskedelem különben már ez év eleje óta jelentősen emelkedik s míg 1923 első felében 592 millió hollandi forint értékű árut exportáltak, 1924. ugyanezen időszakában már 756 millió hollandi forint értékűt s ez év első felében ezt a számot is meghaladta a kivitel, amennyiben 842 millió hollandi forint értékű áru került exportra.

¶ **Több külföldi kölcsön perfektuálására amerikai delegáció érkezik Bukarestbe.** Bukarestből jelentik: Az „Argus” arról ad hírt, hogy a közeli napokban Párisból Bukarestbe érkezett egy amerikai delegáció, hogy több külföldi kölcsönre vonatkozólag megállapodásokat létesítsen. Ennek az amerikai társaságnak több tagja már régebb idő óta Bukarestben tartózkodik, ahol a békási szoros vizierőinek kihasználására, a vasutak elektrifikálására és a fővárosi villamosművek kibővítésére óhajtjanak kölcsönügyletet kötni. Ugy látják az itteni megbízottak tárgyalásai eredménytelenné zárultak és ez a delegáció fogja most ezeket a kölcsönöket véglegesen perfektuálni.

Ha művészi kiváló fa-, vas- vagy réz-

butort, zongorát

akar venni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

SZÉKELY és RÉTI

ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermelt, szaktalások turnirészleteiket legelősebban itt szerezhetik be

A világ legcsodálatosabb filmje

sem k-lteth nagyobb érdeklődést a hölgyeknél, mint

A RENAISSANCE

megnagyobbított és teljesen átszervezett áruháza, ahova az őszi és téli divat számos újdonsága Párisból és Londontól

MEGÉRKEZETT!

Kabát, ruha és kosztüm-szövetek, cipek-de chinek, l-mek, bélés trokátok és egyéb selymek, bársonyok, kabátplüszök, flanelek, szőnyegek, linolumok, vásznak stb. cikkek árusítása a legelősebb áron történik.

Külön férfiszövet-osztály.

Selyem- és szövetmaradékok félárban.

Áruházunk vezetését **Bárdos Jenőre**, volt Au-Bon Gout cég főnökére ruháztuk.

Renaissance női divat különlegességek áruháza, — Calea Regele Ferdinand No 15. (volt Wesselényi Mislós utca)

Lloyd

A lej: Zár

pestén —
Kolozsv
külföldi bizo
lanul szilárd
Bécs 28-9
pest 339-3
39-95, Newy
1002, Milán

Zürich.
208-20, New
2445-00, Mi
pest 72-60,
255-00, Var

Bukare
—, Lon
8-68, Zár
Budapest —

Bukare
márka 490
sterling 990
38-70, clas
355, dollár
shilling 29-5
6-10, belga

.....

Kolozsv
sárnap dél
futballmérk
délután a f
tozatosága
kisebb töm
emberek ke
a szabadba
tozosságán
sainak élvez
rűségüket.
tényező a
éppen ezért
dés nyilván
fele akár az
a labdarugá
fordul el né
vasárnap? .

Hát kére
még nem t
Az ideiglen
sorsolás sze
Ez a múltb
tette, hogy
mérékezés k
sportkedvel
lisaival mék
tált játéker
tása körül

12
nagy

Nagy
mín
szór

TŐZSDE

Szeptember 15-én

A lej: Zürichben 255.00, Párisban 10.35, Budapestben —, Bécsben —

Kolozsvár. Az erdélyi piacon a lej érezhető külföldi bizonytalansága miatt a devizák változatlanul szilárdak. Az árfolyamok a következők:

Bécs 28.90—29.05, Prága 6.06—6.12, Budapest 339—343, Páris 9.75—9.80, Zürich 39.65—39.95, Newyork 205.00—205.50, London 996—1002, Milánó 8.60—8.70.

Zürich. Zárlat: Berlin 123.62, Amsterdam 208.20, Newyork 518.25, London 2512.00, Páris 2445.00, Milánó 2145.00, Prága 1535.00, Budapest 72.60, Belgrád 922.50, Bukarest 255.00—255.00, Varsó 87.50, Bécs 73.05.

Bukarest. Devizák: Páris 9.68, Berlin —, London 998, Newyork 205.00, Milánó 8.68, Zürich 39.70, Bécs 29.00, Prága 6.10, Budapest —

Bukarest. Valuták: Napoleon 790, német márka 49.00, leva 1.52, török lira 116, font sterling 990, francia frank 9.30, svájci frank 38.70, olasz lira 8.45, drachma 3.15, dinár 355, dollár 204.00, lengyel forint 35.00, osztrák shilling 29.50, magyar korona 28.75, cseh korona 6.10, belga frank —, holland forint —.

SPORT

Mi lesz vasárnap?

Kolozsváron néhány ezer ember rendes vasárnap délutáni szórakozását és időöltését a futballmérkőzések látogatása képezi. Vasárnap délután a futballmérkőzések programjának változatossága és érdekfeszítő volta szerint nagyobb-kisebb tömegekben egész hetét robotban töltő emberek keresik fel a sporttelepet és lelik ott, a szabadban és friss levegőn a futballjáték változatosságának és szemet gyönyörködtető fázisainak élvezetében szórakozásukat és gyönyörűségüket. A vasárnapi program tehát jelentős tényező a sporttelepet látogatók életében és éppen ezért már a hét közepén élénk érdeklődés nyilvánul meg irányában. A „beavatottak” fele akár az utcán, a kávéházban, a színházban a labdarugásért rajongók megkérdőjelezett arca fordul el nem leplezett kíváncsisággal: Mi lesz vasárnap?...

Hát kérem szépen, ma már szerda van, de még nem tudjuk, hogy mi is lesz vasárnap. Az ideiglenes futballszakosztály által megejtett sorsolás szerint vasárnap szövetségi nap van. Ez a múltban, nem is olyan régen azt jelentette, hogy már hetekkel ezelőtt egy válogatott mérkőzés láza hozta izgalomba az egész város sportkedvelőit. Erdély nagyobb sportmetropolisáival mérte össze a kolozsvári csapat respektált játékerejét, a kolozsvári együttes összeállítása körül már hetekkel ezelőtt élénk és szen-

vedélyes viták folytak és a válogatott mérkőzések a futballszezon fénypontját képezték, amelyek minden tekintetben kiváló nyújtottak.

Most?... Még üres a vasárnap programja. A szövetségi kapitány még nem intézkedett, a labdarugószakosztály pedig csak holnap tart ülést. Még probléma a vasárnapi sportprogram kérdése. Izgató probléma. Őles plakátok nem hirdetik az attrakciót, a hivatalos lap sem eligetette ki az érdeklődők kíváncsiságát. Az utcán, a kávéházban, a színházban a kérdőjelek egyre nőnek és ezeknek a kérdőjeleknek a nevében tisztelettel kérjük a Kolozsvár sportját intéző sportszervektől: Mi lesz vasárnap?...

Külföldi sportesemények

Bécs. Simmering—WAC 4:1 (2:0). Wacker—Hertha 5:2 (3:0). Sportklub—Rapid 3:3 (1:0). A Rapid 2 tizenegyest kiaknáztatlanul hagyott.

Prága. Sparta—Chie Karlin 4:1 (3:0). Schaffer(?), Dvoracek és Polacek a Sparta góllövői. Slavia—Meteor VIII. 6:2 (4:1), Vanik (4), Soltys (2), A durva játék rendőri beavatkozást tett szükségessé. DFC—Viktoria Zizkov 5:3 (2:2).

Gajzágó Márton

Cluj, Str. Regina Maria No 24.

késes, műköszörs, műszerész, nickelőző telep.

חלפים ונד איממער
אום לאנער

אתרוגים אנצייגע

מינט נ. קונדען פערשטאנדנע אך דאס דיע
אתרוגים בערטיס אנגעקאמען זינד וועלכע
אונטער פערצאלונג שמעקען מיטוואך דאנ-
נערסטאג בענינט דער פערקויף
דאס נעבראכטע קוואנטום איז ניכט גראס אז
דאס עס אנגעצייגט איז יע פריהער צו קן פון.

E. ROSENZWEIG

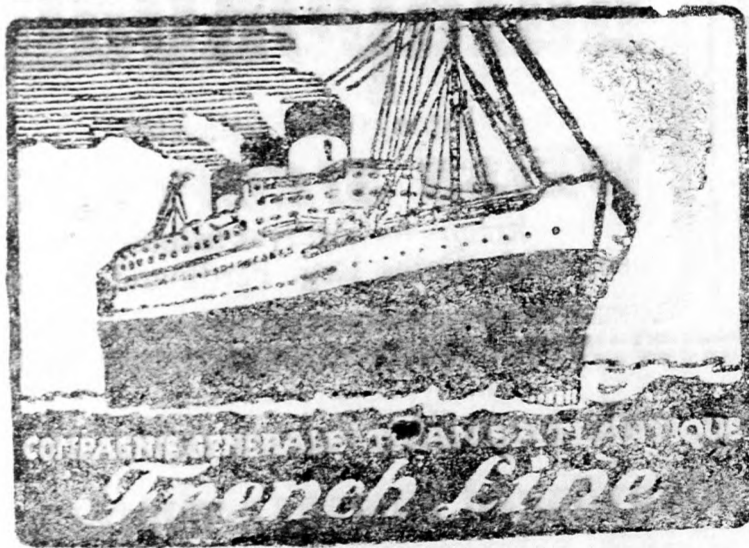
Cluj, Str. Regina Maria (Deák Ferenc-u) 6.

Hazivan

Ára 50 lej.

A legjobb képes héber ABC. Kap-
ható az Uj Kelet könyvosztályában.

Luxusutazás — Gyorsutvonalak a francia kikötőkbe:

New-York — Canada
Cuba — Mexiko
Venezuela - Haiti - Antillák
Marocco - Algir - Tunisz
és más kikötőkbe.

Információkkal és jegyekkel szolgál:
„SARNIA” S. A. Bucarest.
Pasażul Comedie
Távíratcim: Transatbuc.
Hsdor 259

IZRAEL JOZSEF

nagy szőrmeáruháza — Cluj, Calea Victoriei No 2.

Bundák 9500 leitől
Sport-bundák 3500 leitől
Gyermek-bundák 1150 leitől

Nagy választék mindenféle szőrmeáruhában!

Nagy választék mindenféle szőrme-áruk ban

Telefon 4-79 Telefon

Szabó Jenő nő divatkülönlegességek nagyáruházába
angol és francia kosztüm-, kabát- és selyem-
divatújdonosságok raktárra érkeztek.

Telefon 4-79 Telefon

Manométereket

és mindenféle mérőműszereket készít, javításokat vállal **GÁSPÁR műszerész, Arad Str. Horia I. (v. Széchenyi-u.)** Javítás végett beküldött műszereket álláshelyesítéssel ellátva, rövid idő alatt visszaküldöm. Telefon 315 sz.

APRÓHIRDETÉSEK

Iszonyi költségnél egy szöveg, vastagabb betűve 8 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej, álláskeresőknek 30% kedvezmény. **Apróhirdetéseket díjazza először a kiadó.**

IV. polgárista kislányom részére olyan uri család keressen teljes ellátást, ahol zongora és lehetőleg egy hasonló to-ny kislány van. Cím a kiadóban

Eladó gözmalom és oajtó, tüzemben minden szerdán és pénteken. Levelekre nem válaszolok. A helyszínen személyesen tárgyalok. Pusztahidegkuti (Hidaega) Szatmár-m. 9853

Ingyen 2 szobás lakást adok

és 10%-ot fizetek annak, aki nézem 250,000 lejt kölcsönöz első helyen való bekebelezésre. Cím meg tudható a kiadó hivatalában.

Friss **liba** érkezik csütörtök reggel Notz Mórhc, Tiu ár-utca 7. 9883

Nyomdák! Könyvkötészetek!

Fűződrót minden számban és mennyiségben szállít gyári áron a Tip. **Fraternitas** Cluj, Str. Baron L. Pop 10. Ajánlatl szírvénszolgálatunk. Nagyobb tételűl vidékre is utazunk.

Suche sofort für meine beiden Kindern 8 u. 10 J. eine ältere deutsche Hauslehrerin, die auch Klavier und fr. zösi Unterrichtet. Gehalt nach Übereinkommen. Anträge an Gizella Deutsch, Caransebes 9879

Értesítés

Párisból

megérkeztek a saison legszebb divat áru. Bársonyok, tüzékek, diszek, tollak és mindenféle kalapdiszítési kellékek.

ELYSEÉ áruház,

Cal. R. Ferdinand 22. [Wesselényi-utca]

Román-német nevelő vagy nevelőnő kerestetik vidékre, azonnalra, ki 13 éves kislányomat a IV. polgárista előkészítené. Cím a kiadóban

Eladó kátrécek, olak, Str. Paris 36.

Intelligens zsidó fiatal-ember bármily alkalmazást vállalna. Leveleket „Létminimum“ jellegre a kiadóba kér

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A színházi iroda közleményei
Grosavescu vendégszínháza. Aki megakarja hallgatni Grosavescut valamelyik szerepében, az siesen váltani jegyet, mert olyan nagy az érdeklődés, hogy az előadások napján előreláthatólag nem lesz már jegy. Grosavescu szombaton lép fel először a Rigoletto-ban. Ennek az előadásnak érdekességét fokozza, hogy Gilda parádés szerepét vendégként Márkus Riitta asszony énekli, a císzereplő Sugár Frigyes lesz s Maddalena Rózsa Il. A Rigoletto beletstünetben megy.

Hölgyeim! Aki bijával van a temperamentumnak: azért, — skiten meg tulsok van: azért neze meg a Szinkör-mozgóban kedden és szerdán délutáni előadásokon vetített filmjátékot, mert kedvesen elölti az idejét s gyönyörködhetik Paris és a világ kedvenének, Viola Dana, ennek a tulfütt, temperamentumos kis b szorkánynak a szegény, féltékeny ferjen elövetett öseses torturáin. Már csak háromóróból is érdemes megnézni. A film címe: „Flirt ösagyága“.

Magyar Színház heti műsora

Szerda: Dolly (Operettjudoóság, berletstünetben, sorozat 22)
Csütörtök: Dolly (Buletszünet, sorozat 23)
Péntek: Dolly (Berletstünet, sorozat 24)
Szombat d. u. fél 4-kor: Csókoljoo meg! (Poor Li ifellépésével Olcsó helyárrakkal sorozat 25)
Szombat este fél 9 órák: Rigoletto (Grosavescu Traian vendégszínházával, Felemelt helyárrakkal, berletstünet, sorozat 28. Eladás kezdetén a nézőtárs v zető ajtókat bezárják.)

Heti műsor a Szinkör-mozgóban

Csak délutáni előadások, 3 és 5 órai kezdettel.
Kedd, szerda, szept. 15 és 16 án: „Flirt ösagyága“. Az aranyo, ötökké vig kis Viola Danaval a főszerepben és egyéb bohózat.
Csütörtök, péntek, szept. 17 és 18 án: „Bohém házasság“. Egy film, amely mindekit érdekel és mindenkit gyönyörödtet. Azenkívül több amerikai burlesco.

Vasárnap délelőtt, szept. 20 án: Gyermekek és ifjusági előadás sok neveltő vigjátékkal, tanulságos képpel Músonon a „Kis B by“.
H-itköznepokou d. u. két előadás 3 és 5 órai kezdettel. Az igazgatóság a beövetkezett iskolai szezonra való tekintettel **tanulók és gyermekek** részére beiktatott: 5 (II. hely) és 10 (I. hely) lejes jegyeket.

Mozgók műsora.

Select-mozgó. Kedd, szerda és csütörtök, szeptember 15, 16 és 17. A Notre Damei toronyór. Amerikai filmalkítás, 12 felv. Filmre alkalmazza Victor Hugó világhírű regénye után. Főszerepben Lou Chaney.

Urania-mozgó. Kedd és szerda, szeptember 15 és 16. Lángok és vadak közt. Kolosszális cirkusz szenzáció 6 felv. Főszerepben Gussy Talbot.

Apollo-mozgó. Szerda és csütörtök, szept. 16 és 17. Az élő ballaszt. Büntgyi dráma 6 felvénásztan. Főszerepben a világ legjobb művészei.

Figyelmeztetés Az előadások az összes mozgószínházakban d. u. 3 órakor kezdődnek.

Értesítés. Értesitem a nagyérdemű válsárló közönséget, hogy **ארת. נאמן** **כשר** vágott liba árusítását a hét **csú irtóke** n megkezdtem. Olcsó, friss és elsőrangú áruval szolgálhatok. **Baumhaff, Reg. Ferd. (Wesselényi) 10.**

A nagy hőség, erős napsütés káros behatással vannak a nők gyöngéd, hamvas arcbőrére.
Kaiser Borax-szal való gyakori lemosások megóvják a bőrt ezen behatásoktól.
Ezért vegyen ön is még ma eredeti **Kaiser Borax-ot** a piros skatulyában.

Használjunk kizárólag
כשר PLANTOL כשר
legjobb nő-negyzsiri, meri ez hiszta, egészséges és kiadós!
Főtisztelő Fuchs Benjámín nagyváradi főrabbi felügyelete alatt készült, szigoruan ortodox rituális előírás szerint.
Képviselet: HARTIG & HIENZ Cluj
Str. Iuliu Maaiu 8. Telefon 1-18.

Olcsó kávépótlék
nem az, mely csak az árban látszólag olcsó. A **minőség és kiadóság** adják meg az áru értékét. — Ezen szempontokból a „**valódi Franck**“-ot már évtizedek óta előnyösen ismerik a világon mindenütt.
* kávédearállóval

Pályázat
A turdai aut. orth. izr. hitközség pályázatot hirdet egy 3 eliszert orth. rabbi által eliszert **עשרת הדיברות** aki kiváló **בעל קורא** és **בעל תפילה** és román állampolgár.
Javadalmazás: fizetés meggyezés szerint, fűtés, világítás, lakás, fel sechita és a szokásos mellékjövödelmek.
Pályázati határidő okt. 15.
Próbára csak a meghívottak bocsáttatnak s utiköltségek csak a megválaszoltak lesznek megtérítve.
Turdai, 1925. szept. 10.
A turdai aut. orth. izr. hitk. Elöljárósága.

Feltűnő olcsó árak!
Gyukits, Halban, Pichler, valamint fekete velour-
kalapokban
a legnagyobb választék
WEISS SIEGFRIED
kalap- és uridivat üzletben, Cluj, Calea Reg. Ferdinand 10 sz.

Felsőbb osztályos leány teljes (kóser) ellátásra felvétetik, zongorahasználattal Cím a kiadóban 9865

Csütörtök reggeltől kapható **כשר** friss libahus, máj és zsir, Timár-utca 2 szám 9884

Nyomdák!

Prima bécsi **hengeryag** és pórtanyag, kilója 160 lej.
Kapható a „Fraternitas“ nyomdában, Cluj, Str. Baron L. Pop No 10.

Elveszett kedden délelőtt fél 11 és 11 óra között egy fileé csipkével összeállított kerek abrosz. Be csüttes megtalálóját jutassa el illő jutalom mellett a Str. General Berthelet 26 sz. alá 9885

Fiatall zsidó üvegessegéd kerestetik lakás és ellátással. Ajánlatok Pollak Ferenchez, Sighetul-Marmatiere 9863

szarkeztőseg hivatali és nyo
Kluj-Kolozsvár, Str. a. Pop. (Brassay-utca)
Telefon: Szerkesztő és kiadóhivatali Sz. N. Sz. —
Kéziratok kizárólag szerkesztőséghez azonosítók. Kéziratok adnak vissza

1925 szeptember

Elégia

Szellemi munkám jelentett valszabad pályákon többet kerestek, hivatalnokok és tekintélyt jelentését kölcsönözte, kóknak, akik életüket, hogy gondoskodik nydíj volt az, melyket vonzotta a mely hozadéka fektetésének, me szülöket attól, ha keik segítségére
A háboru, a váció mellett, ké díjat is. Azokba valutája leromlását és gondtal kodás. A munká átmenet nélkül a tisztviselői élet szágok, amelyek seregüknek felét zott egzisztenciá, örvényébe taposi

Ez az állapot den kulturország életstandardja uj kon stabilizálódott is, mint például lutájuk stabilizál ták a nyugdíjker s főleg nyugaton régi tekintélyét, sérleteitől. Egyed az állam, ahol a fajra, nemzetiség tet nélkül teljes szik, mert a kó csönyra szabta a díjazást olyan ó a tisztviselők lelkiismeretes n érzését, a korru lenséget s mind a tisztviselői tel

Az egész ro nek a szörnyü éri teljes kiszozat önkényének karjaiba kergeti hogy megfelelő mazás és föl sitása révén kar tekintélyé olyan köztuda méltó volna a köztisztvisel ninos meg a ti melyre munká annak egyedül ninosen európai díjintézmény é nem akarnak b boton tengődni nek jövőjük bi ismeretes munk lett képviselhető rében, mely ha lem, minden t
Hogy ez m nyitja jobban, gekben az álla fatisztviselők n mania első rövidesen meg igen nagy sike